

มติชนรายวัน
พ.ศ. 9 มิ.ย. 54

เรียกร้องนโยบายการศึกษา

วรากรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ถึงแม้จะใกล้วันเลือกตั้งเข้ามาพอสมควรแล้วแต่ประชาชนก็ยังไม่เห็นนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของพรรคการเมืองต่าง ๆ อย่างเด่นชัด ทั้ง ๆ ที่การศึกษาเป็นความเป็นความตายของประเทศ

เมื่อเปิดเว็บไซต์ของแต่ละพรรคก็พบว่ามีภาระนโยบายการศึกษาไว้ดังนี้
(ก) พรรคเพื่อไทย : การพัฒนาการศึกษาของประชาชนไทยคือหัวใจของทางออกในทุกปัญหาของการพัฒนาประเทศ มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และมีความเท่าเทียมกันของโอกาสที่จะเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเดียวกัน
(ข) พรรคประชาธิปัตย์ : สร้างแรงจูงใจ ดึงคนดี คนเก่งมาเป็นครู การสานต่อโครงการเรียนฟรี 15 ปี รวมทั้งดูแลเด็กพิการและด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษามากขึ้น
นโยบายรอดแบรินด์แห่งชาติและอินเทอร์เน็ตชุมชน พัฒนาศูนย์เด็กเล็กคุณภาพในทุกพื้นที่ การผลักดันงานวิจัยที่เป็นประโยชน์สู่การปฏิบัติ

ส่วนพรรคอื่น ๆ ไม่เห็นมีการระบุนโยบายการศึกษา ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่านโยบายนี้ขาดการนำเสนออย่างสำคัญต่อประชาชนไป

บัดนี้มีกลุ่มนักวิชาการที่เรียกตัวเองว่า “กลุ่มเพื่อนปฏิรูปการศึกษาไทย” (Friends of Reforming Thailand) ซึ่งไม่มีผลประโยชน์การเมืองใด ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ได้ยื่นจดหมายเรียกร้องให้พรรคการเมืองต่าง ๆ มีนโยบายการศึกษาที่ชัดเจน

ผมขอแนะนำเนื้อหาของจดหมายดังกล่าวซึ่งจะมีการเปิดเผยต่อสาธารณชนต่อไปมาสื่อสารต่อในวันนี้ กลุ่มนี้ตระหนักดีว่าการศึกษาเป็นเรื่องซับซ้อน ดังนั้นจึงมุ่งเน้นประเด็นการสร้างหลักประกันการศึกษาคุณภาพให้เด็กไทยทุกคนเท่านั้นเป็นหลักใหญ่

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย (คปร.) ได้ทำข้อเสนอต่อรัฐบาลที่เน้นการสร้าง “ความเท่าเทียม” ในสังคมไทย ตั้งแต่มาตรการปฏิรูปที่ดินและการปฏิรูปการเงินการคลังเพื่อให้นักยากจนผู้ยากไร้มีโอกาสพลิกฟื้นชีวิตความเป็นอยู่และการทำงานมาหากิน ตลอดจนการให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐเพื่อความเป็นธรรมในการใช้ทรัพยากรให้เข้าถึงประชาชนและชุมชนท้องถิ่นที่ด้อยโอกาส มิให้ถูกซ้ำเติมด้วยการดำเนินนโยบายที่พาชาติของเราไปสู่สภาพ “รวยกระจุกจนกระจาย”.....

“.....ในจังหวัดที่ระดับการพัฒนาไม่สูงมากแต่กลับได้รับแบ่งปันทรัพยากรในการพัฒนาอย่างไม่เป็นธรรม สภาพความด้อยโอกาสของประชาชนกลายเป็นวัฏจักรความชั่วร้ายที่กดประชาชนในพื้นที่ให้จมอยู่ในความจนดักดานไม่มีที่สิ้นสุด เพราะในพื้นที่เหล่านี้ถูกหลาน

ของคนยากจนก็กลายเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสออกจากโรงเรียนกลางคันและหลุดออกจากระบบการศึกษา มากกว่าเด็กในเมืองหลายเท่า ทั้งด้วยความยากจน สภาพครอบครัว และทั้งด้วยการได้รับการศึกษาและการดูแลที่ด้อยคุณภาพกว่าเด็กในเมือง การที่มีเด็กยากจนด้อยโอกาสจำนวนมากหลุดออกจากระบบการศึกษา ไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ หรือมีทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำที่มั่นคง จะเป็นระเบิดเวลาทางสังคมที่เป็นทั้งชนวนความขัดแย้งในสังคมและต่อความเสียหายทางเศรษฐกิจจากการสูญเสียกำลังคนจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ ทั้งคณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) และคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) ต่างมองเห็นถึงอันตรายใหญ่หลวงหากความเหลื่อมล้ำที่เกิดกับกลุ่มเด็กเยาวชนด้อยโอกาสนี้ยังดำเนินต่อไป.....”

เด็ก 2 กลุ่มที่เป็นปัญหา คือ (1) กลุ่มเด็กด้อยโอกาสนอกระบบการศึกษา คือ กลุ่มที่ “หลุด” จากโรงเรียนไปก่อนจบการศึกษาภาคบังคับหรือ ม.3 ตลอดจนเด็กเฉพาะกลุ่มบางคนที่ไม่เคยแม้แต่จะได้รับ “โอกาส”

.....เด็กราว 2-3 ล้านคนที่ออกจากโรงเรียนไปก่อนจบ ม.3 กลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ค่าแรงต่ำ หรือกลายเป็นปัญหาหรือภาระสังคมในรูปแบบอื่น แม่วัยรุ่นปีละกว่า 100,000 คน กลายเป็น “ยูวอาชญากร” ในสถานพินิจ กว่า 50,000 คน กลายเป็นเด็กเร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง เด็กถูกบังคับขายแรงงานหรือค้าประเวณี เด็กติดยาอีกนับแสนคน

เรายังหมายถึงกลุ่มเด็ก “ตกขอบ” การศึกษาอีกเกือบ 500,000 คนที่ครอบคลุมทั้งเด็กไร้สัญชาติและเด็กลูกแรงงานต่างด้าว เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ชายขอบ 3-400,000 คนที่ถูกปฏิเสธหรือวิตรอนสิทธิความเป็นมนุษย์ในการได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กไทยทุกคน เด็กลูกแรงงานก่อสร้างที่เคลื่อนย้ายตามพ่อแม่อีกหลายหมื่นคน เด็กติดเชื้อเอดส์อีกนับหมื่นคน

เรายังหมายถึงกลุ่มเด็กพิการรุนแรงที่เข้าไม่ถึงโอกาสการศึกษานับแสนคนที่ชุกอยู่ในมุมมืดของหมู่บ้านชุมชนทั่วประเทศและกลายเป็นทั้งความทุกข์แสนสาหัสและภาระใหญ่หลวงของครอบครัวจำนวนมากมาย

เรายังครอบคลุมถึงกลุ่มเด็กเฉพาะพื้นที่ เช่น เด็กนอกระบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ราว 50,000 คน ที่ออกจากโรงเรียนก่อนจบ ม.3 และมีความเสี่ยงสูงทั้งเรื่องยาเสพติดและการถูกชักจูงไปในทางที่ผิด

(2) กลุ่มเด็กเสี่ยงในระบบการศึกษา คือ เด็กที่มี “ปัจจัยเสี่ยง” ที่จะ “หลุด” จากระบบได้เช่นกันเนื่องจากปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียนไม่ไหวหรือ “หมดใจ” กับการเรียน

เราหมายถึงกลุ่มเด็กยากจนพิเศษที่รายได้ครอบครัวไม่ถึง 20,000 บาทต่อปี ราว 3,000,000 คน และกลุ่มเด็กในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดานอีกราว 200,000 คน

เรายังหมายถึงเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้อีกถึง 2 ล้านคน ที่ดูเผินเหมือนเด็กทั่วไป..... ก็มีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นเด็กที่ล้มเหลวในการเรียนและนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ อีกมากมาย

นอกจากนี้ยังรวมถึงเด็กที่มี “ปัจจัยเสี่ยง” อื่น ๆ เช่น เด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือพ่อแม่แยกทางกันราวร้อยละ 25 ของเด็กวัยประถม-มัธยมทั้งหมด หรือราว 2.5 ล้านคน เด็กที่ผลสัมฤทธิ์การเรียนต่ำกว่า 2.00 และมีโอกาสที่จะเรียนต่อไม่ไหวถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือ อีกราวร้อยละ 10 หรือประมาณ 1 ล้านคน

.....ภารกิจช่วยเหลือดูแลเด็กด้วยโอกาสในสังคมไทยจึงเป็นงานสำคัญของชาติ และจำเป็นต้องเป็นงานที่มีทั้งมิติของเยียวยาแก้ไข (intervention) แก่เด็กที่หลุดออกไปจากระบบการศึกษาแล้ว และมิติเชิงป้องกัน (prevention) กับเด็กกลุ่มเสี่ยงที่ยังอยู่ในระบบที่จะต้องตรึงเขาไว้จนจบการศึกษาให้ได้

การดูแลเด็กด้วยโอกาสนี้ยังป็นงานที่ต้องมีการลงทุนที่ถึงพร้อมพอเพียงและต้องใช้งบประมาณในการจัดการให้มีการดูแลมากกว่าเด็กปกติ การมีระบบดูแลช่วยเหลือรายกรณีในโรงเรียนและชุมชน (Case Management Unit-CMU) หรือระบบ “ประกบตัว” เด็กที่มีความเสี่ยงหรือตกอยู่ในสภาพด้วยโอกาสแต่เนิ่น ๆ ไปจนถึงการ “ประกันอนาคต” ให้เด็กเหล่านี้ ด้วยการสร้างงาน สร้างรายได้ที่มั่นคงให้เด็กเมื่อพ้นจากโรงเรียน

.....ข้อเสนอสำหรับพรรคการเมือง (1) ประกาศนโยบายช่วยเหลือเด็กอายุระหว่าง 0-18 ปี ที่อยู่นอกระบบการศึกษา และเด็กกลุ่มเสี่ยง 3-5 ล้านคน (2) สร้างความนิยมด้วยนโยบายที่ก่อประโยชน์ยั่งยืน (3) ประกาศเจตนารมณ์ที่จะร่วมมือกันปฏิรูปการศึกษาของประเทศไม่ว่าผลการเลือกตั้งจะเป็นประการใด

.....”การมีนโยบายดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อใหญ่หลวงอย่างน้อย 3 ประการคือ (1) การลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคมที่เป็นปัญหาสะสมมาตลอด และเป็นชนวนก่อให้เกิดความขัดแย้งเรื่องชนชั้นในสังคมและการประท้วงต่อต้านรัฐบาลหลายรัฐบาลที่มักมองข้ามเรื่องนี้มาโดยตลอดเช่นกัน การให้โอกาสเด็กที่ด้วยโอกาสเป็นการสร้างโอกาสของการมีสังคมที่สงบสุข และการมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพไปในตัว (2) ปัญหาสังคมหลายเรื่องจะลดลงทันทีไม่ว่าจะเป็นปัญหาแม่วิัยรุ่น เด็กก่ออาชญากรรมในกลุ่มเยาวชน การที่เด็กที่เกิดมาอย่างบริสุทธิ์และไม่ถูกทำให้แปดเปื้อนไปด้วยสภาพสังคมหรือการขาดการเลี้ยงดูจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ย่อมเป็นการประกันความมีศรัทธา มีแรงบันดาลใจ และมีเป้าหมายในชีวิตที่จะดึงเด็กออกจากความเสี่ยงที่ปวงได้ (3) ประเทศจะมีความสามารถแข่งขันสูงขึ้นและสามารถเพิ่มรายได้ครัวเรือนและแก้ปัญหาความยากจนได้มาก ด้วยการวางรากฐานการดูแลเด็กหลายล้านคนที่มีความเสี่ยงจะเป็นคนด้อยคุณภาพเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ให้เป็นคนที่มีคุณภาพและเป็นกำลังคนที่สร้างรายได้ให้ตนเองและชุมชนได้มากขึ้น.....”

พรรคการเมืองทั้งหลายครับ อนาคตการศึกษาไทยอยู่ในมือท่านแล้ว
